

KORONACJA FIGURY MATKI BOSKIEJ SKRZATUSKIEJ

Wprowadzenie

Największa organizacyjna struktura kościelna – tzw. administracja gorzowska – w chwili podziału w 1972 r. miała na swoim terenie tylko cztery sanktuaria maryjne: Rokitno, Paradyż, Otyń i najdalej na północ wysunięty Skrzatusz². Trzy pierwsze pozostały w nowo utworzonej diecezji gorzowskiej. Diecezja koszalińsko-kołobrzeska przejęła sanktuarium Matki Boskiej Bolesnej w Skrzatuszu. Wcześniejsze miejsca kultu maryjnego na Górze Chełmskiej, na Górze Rowokół k. Smołdzina i Polanowie zostały zniszczone przez wprowadzony na Pomorzu w XVI w. protestantyzm. Diecezja szczecińsko-kamieńska nie odziedziczyła żadnego sanktuarium³.

Mieszkańcy nowo utworzonej diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej wraz ze swym pierwszym ordynariuszem – bpem Ignacym Jeżem – dziękowali Pani Jasnogórskiej za regulacje administracyjne Kościoła w Polsce dokonane przez Pawła VI⁴. Parafialny odpust w Skrzatuszu odbywał się 15 sierpnia, w uroczystość patronalną miejscowego kościoła – Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny. Bp I. Jeż jeszcze przed swoim uroczystym ingresem pojechał do Skrzatusza na 15 września, kiedy wspomina się Matkę Boską Bolesną. Ogłosił wówczas oficjalnie, że odtąd corocznie 15 września lub w niedzielę po tym wspomnieniu następującą będzie obchodzony odpust diecezjalny. Hierarcha zobowiązał się wówczas, że na uroczystościach diecezjalnych w Skrzatuszu zawsze będzie biskup ordynariusz lub bp pomocniczy⁵.

Początkowe trudności z uruchomieniem podstawowych urzędów diecezjalnych, brak odpowiednich budynków przeznaczonych na cele kurialne, starania o pozwolenie na budowę seminarium duchownego nie pozwoliły na wystarczające, jednoczesne

¹ Ks. dr, pracownik Katedry Historii Kościoła na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Szczecińskiego.

² G. Wejman, *Organizacja Kościoła katolickiego na Pomorzu Zachodnim i Ziemi Lubuskiej w latach 1945-1972*, Szczecin 2002, s. 217.

³ Tamże. Autor wymienia kilka miejsc związanych ze średniowiecznym kultem maryjnym koło Szczecina, Nowogardu, Trzebiatowa i Stargardu Szczecińskiego.

⁴ Bp I. Jeż 26 sierpnia, razem z przedstawicielami duchowieństwa i wiernych z diecezji, brał udział w dziękczynnym *Te Deum* Kościoła polskiego w Częstochowie, za papieską decyzję w sprawie regulacji na Ziemiach Odzyskanych. P. Mielczarek, *Dziękczynne Te Deum na Jasnej Górze*, „Koszalińsko-Kołobrzeskie Wiadomości Diecezjalne” (KKWD) 10(1982), nr 4-6, s. 129. Każda nowa diecezja miała być obecna na tej uroczystości. Później, w dogodnym terminie, miano dziękować indywidualnie. Biskup I. Jeż wyznaczył taki termin na 18-19 września 1972 r.

⁵ Diecezja koszalińsko-kołobrzeska otrzymała pierwszego bpa pomocniczego w 1974 r. Bp I. Jeż zastrzegł sobie, że gdyby były przeszkody, wyśle na uroczystości diecezjalne swego specjalnego delegata. Trzeba przyznać, z perspektywy 40 lat istnienia diecezji, że słowa dotrzymał tak on sam, jak i jego dotychczasowi następcy.

promowanie sanktuarium skrzatuskiego. W latach 1972-1981 odbywały się regularnie odpusty diecezjalne, na które przybywali pielgrzymi z diecezji. Dominowali parafianie dekanatu wałeckiego i pobliskiej Piły. Z Wałcza regularnie docierała grupa pieszka.

W 1952 r., po przekazaniu parafii pw. Wniebowzięcia NMP zgromadzeniu salezjańskiemu, posługa duszpasterska w dość rozległej parafii i sanktuarium zaczęła się normować. Inspektorzy dbali, aby była odpowiednia do podejmowanych zadań liczba zakonników⁶. Dla większej stabilizacji placówki doszło do podpisania umowy między ordynariuszem koszalińsko-kołobrzeskim i inspektorem Inspektorii Północnej Towarzystwa Salezjańskiego – ks. Stanisławem Styrną⁷. W dokumencie stwierdzono, że diecezja powierza salezjanom parafię skrzatuską na 35 lat. Bp zgodził się także na erygowanie Domu Zakonnego w Skrzatuszu. Kościół parafialny pw. Wniebowzięcia NMP w Skrzatuszu pozostawał nadal diecezjalnym i stanowił wyłączną własność diecezji. Stan posiadania parafii pokrywał się z tym, co było ujęte w ostatnim schematyzmie⁸. Dalej, powołując się na obowiązujące prawo kanoniczne, ustalono sposób powoływania i odwoływania zakonników na stanowiska duszpasterskie w parafii. Administracja dobrami materialnymi parafii będzie prowadzona oddzielnie od dóbr domu zakonnego. Wynagrodzenie zakonników zatrudnionych w duszpasterstwie miały regulować statuty i zarządzenia ordynariusza. Ofiary przeznaczone na seminarium duchowne będą dzielone. Połowa trafi do zakonnego, druga część do diecezjalnego seminarium. Sprecyzowano także sposób wizytowania jej przez przełożonego salezjańskiego i bpa diecezji. Podkreślono, że wszelkie decyzje powinny być realizowane przy wzajemnym porozumiewaniu się. Po wygaśnięciu umowy stan prawny wraca do chwili sprzed jej podpisania⁹. Bezpośrednią konsekwencją zawarcia powyższej umowy było erygowanie Domu Zakonnego pw. Wniebowzięcia NMP w Skrzatuszu¹⁰. Wspólnotę zakonną tworzyli salezjanie skrzatuscy i salezjanie z parafii w Sypniewie¹¹.

W 1978 r. po raz pierwszy odbyła się pielgrzymka duchowieństwa diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej¹². Kilkuletnie starania bpa I. Jeża o utworzenie seminarium

⁶ Szerzej na temat działalności salezjanów w Skrzatuszu do 1972 r. zob. J. Wąsowicz, *Posługa salezjanów w Skrzatuszu w latach 1952-1972*.

⁷ Archiwum Salezjańskie Inspektorii Piłskiej (ASIP), akta bez sygn. i paginacji, t. Skrzatusz. Akta zawierają się w kilku teczkach. Umowa zawarta została 14 czerwca 1977 r.

⁸ *Schematyzm diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej 1977*, Koszalin 1977, s. 283-286.

⁹ ASIP, t. Skrzatusz, Umowa z 1977 r. Strony określiły źródła dochodów, a także warunki wcześniejszej możliwości rozwiązania umowy.

¹⁰ Tamże, Dekret erygujący Dom Zakonny pw. Wniebowzięcia NMP w Skrzatuszu z 7 lipca 1977 r.

¹¹ Tamże, Kwestionariusze Domu Zakonnego w Skrzatuszu. Taki stan utrzymywał się do 1990 r. Wówczas parafię sypniewską przejęli księża diecezjalni.

¹² *Pielgrzymka kapłanów diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej do sanktuarium maryjnego w Skrzatuszu*, KKWD 6(1978), nr 11-12, 378-379. Do sanktuarium przybyło 75 księży i dwóch biskupów. Ordynariusz wygłosił konferencję ascetyczną i zapowiedział program pielgrzymki, następnie udał się na pogrzeb biskupa Józefa Drzazgi do Olsztyna. Od tego momentu zgromadzeniu przewodniczył bp pomocniczy Tadeusz Werno. Przewodniczył uroczystej celebrze, wygłosił Słowo Boże. Następnie kustosz ks. Stefan Kieleński SDB wygłosił konferencje na temat historii skrzatuskiego sanktuarium. Pielgrzymkę zakończyła wspólna Droga Krzyżowa pod przewodnictwem bpa.

duchownego zakończyło się uzyskaniem pozwolenia od władz wojewódzkich (6 grudnia 1980 r.). Dekret erekcyjny wydany został 25 marca 1981 r.

Rok ten jest również przełomowym w historii skrzatuskiego sanktuarium. Po raz pierwszy ordynariusz skierował list pasterski, w którym zapraszał diecezjan do odwiedzenia Skrzatusza z okazji odpustu diecezjalnego¹³. Bp przytoczył kilka faktów z historii figury Matki Boskiej Bolesnej w Skrzatuszu, podkreślając, że jest to jedyne autentyczne sanktuarium w diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej o nieprzerwanej tradycji pielgrzymowania. I. Jeż, chcąc zauważyć zaangażowanie miejscowych kustoszy, po dokonaniu przez nich remontu zewnętrznego świątyni, zaprosił diecezjan. Mimo niedzieli wielu księży i wiernych odpowiedziało pozytywnie na wezwanie swego pasterza. Według niektórych obliczeń zgromadziło się ponad 5 tys. pielgrzymów. Elementem niezwykle budującym wiernych był udział w pielgrzymowaniu samego bpa. Wyruszył z pielgrzymami 20 września 1981 r. o godz. 6.30 przed kościoła pw. św. Mikołaja. Po kilku godzinach wspólnej drogi grupa dotarła do celu¹⁴.

W kolejnych latach hierarcha koszalińsko-kołobrzeski kierował regularnie zaproszenia na uroczystości związane z kultem Piety Skrzatuskiej¹⁵. Jego odezwy, osobisty udział i poparcie duchowieństwa powodowały coraz liczniejszy udział wiernych. Mimo trwania stanu wojennego udało się uruchomić diecezjalną pieszą pielgrzymkę ze Skrzatusza na Jasną Górę. Pierwsza¹⁶ wyruszyła 2 sierpnia 1982 r. Do celu dotarła 13 sierpnia. W kolejnych latach przesunięto termin wyjścia pątników na 1 sierpnia.

Bp I. Jeż, widząc zaangażowanie salezjanów w przywracaniu znaczenia sanktuarium, podjął decyzję o podpisaniu z nimi kolejnej umowy. Zredagowano tekst podobny do tego z 1977 r. Pojawiła się tam jednak zasadnicza różnica dotycząca czasu jej trwania. Tym razem ordynariusz zdecydował o powierzeniu sanktuarium na stałe

¹³ I. Jeż, *List pasterski biskupa koszalińsko-kołobrzeskiego zapraszający diecezjan na pielgrzymkę do Skrzatusza w dniu 20.09.81 r. (z dnia 24.08.1981 r.)*, w: *Listy pasterskie oraz komunikaty do kapłanów i wiernych diecezji w latach 1972-1988*, red. P. Mielczarek, Szczecin 1989, s. 129-132.

¹⁴ R. Kunicki, *Diecezjalna pielgrzymka do Skrzatusza*, KKWD 9(1981), nr 10, s. 316-317. Podczas drogi śpiewano pieśni maryjne i odmawiano różaniec. Zdaniem autora, pieszych pielgrzymów z Połczyna Zdroju, Białogardu i Wałcza było około 2 tys.

¹⁵ Bp I. Jeż kierował zaproszenia na odpust diecezjalny w osobnych listach lub dodawał specjalny passus poświęcony temu wydarzeniu w liście czytany w kościołach diecezji w sierpniu. I. Jeż, *Listy pasterskie oraz komunikaty do kapłanów i wiernych diecezji w latach 1972-1988*, red. P. Mielczarek, Szczecin 1989, *Zaproszenie do udziału w pielgrzymce diecezjalnej do Skrzatusza w niedzielę, 19 września 1982 r. (z dnia 29.sierpnia 1982 r.)* s.148-150; *Słowo zachęty biskupa ordynariusza diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej do udziału w pielgrzymce diecezjalnej do Skrzatusza w niedzielę, dnia 18 września R.P. 1983 (z dnia 29.08.1983 r.)*, s.178-180; *List pasterski biskupa koszalińsko-kołobrzeskiego na niedzielę 9 września 1984 r. o pielgrzymce do Skrzatusza, o kolekcje na budowę kościołów, o katechizacji (z dnia 28.08.1984 r.)*, s.195-200, passus poświęcony Skrzatuszowi s. 197. Podobne zachęty pojawiają się do końca rządów w diecezji. Zob. s. 225, 241, 273, 286. 291.

¹⁶ Kalendarium ważniejszych wydarzeń z dziejów Skrzatusza 2 sierpnia 1982 r.. Do tej pory pielgrzymi diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej dołączali się do Pielgrzymki Pomorskiej i wędrowali z Torunia do Częstochowy. Animatorem dzieła pielgrzymowania był ks. Władysław Nowicki. Angażował się i popierał ten rodzaj pobożności bp T. Werno, który niejednokrotnie brał udział w pielgrzymkach.

Towarzystwu Salezjańskiemu (*committit in perpetua*)¹⁷. Salezjanów reprezentował inspektor Prowincji pw. św. Wojciecha w Pile, ks. Henryk Jaceniuk¹⁸. Takie rozwiązanie miało zachęcić zakonników do jeszcze większego zaangażowania na rzecz propagowania kultu Matki Boskiej Bolesnej.

Przygotowania do koronacji

Trudno określić, kto i kiedy poddał myśl koronacji figury Matki Boskiej Bolesnej ze Skrzatusza. Publicznie po raz pierwszy o tym poinformował diecezjan ordynariusz w zaproszeniu na doroczny odpust 15 września 1985 r. Hierarcha napisał¹⁹: „Mamy poważny zamiar XV-lecie istnienia diecezji uczcić koronacją figurki Matki Boskiej Bolesnej ze Skrzatusza, przyozdobić skronie Chrystusa Pana i Jego Matki bardziej wartościowymi koronami, które na pewno jej się należą, jako wyraz naszej pobożności. Tę prośbę już przedstawiliśmy Ojcu św. w czasie naszej diecezjalnej pielgrzymki do Rzymu w miesiącu lutym i zostawiliśmy Ojcu św. podobiznę Skrzatuskiej Pani w pięknym witrażu oraz w metalowym odlewie. Obecnością naszą na odpuscie w Skrzatuszu zaświadczymy, że te zamiary w pełni popieramy.”

Nie dysponując zbyt dużą przestrzenią czasową od zapowiedzi o koronacji do samej uroczystości, nakreślono odpowiedni plan przygotowań. Podjęto się odpowiednich prac związanych z odnowieniem świątyni i jej najcenniejszego skarbu – Piety. Kustosz skrzatuski, ks. Stanisław Stachów, zwrócił się do kurii biskupiej z prośbą o pozwolenie na wykonanie odpowiednich prac konserwatorskich przy Picie Matki Boskiej Bolesnej. Ich wykonawcą został Andrzej Paczesny – konserwator dzieł sztuki z Sopotu, znany z prac w kościele Mariackim w Gdańsku i katedrze oliwskiej. Do prośby dołączono zezwolenie wydane przez Wydział Kultury i Sztuki, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków przy Urzędzie Wojewódzkim w Pile²⁰. Bp I. Jeż wyraził zgodę, jednocześnie zobowiązał proboszcza do sporządzenia odpowiedniej umowy z wykonawcą, ubezpieczenia figury i zwrócenia jej po renowacji na wrześniowe uroczystości. O podjętych pracach miał zostać także powiadomiony Stanisław Tyrała – przygotowujący korony²¹. Protokół zdawczo-odbiorczy po renowacji figury został podpisany przez ks. S. Stachowa 9 sierpnia 1986 r. Dokumentacja miała być dostar-

¹⁷ Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołoobrzeskiej (ADKK), Parafia Skrzatusz LS 4, 1978-1988, sygn. tymczasowa 104, Umowa z 14 marca 1982 r.

¹⁸ Tamże. Umowa w swej treści składała się również z 6 artykułów o prawie identycznej treści. Strony pozostawiły sobie możliwość rozwiązania umowy, gdyby któraś z nich się z niej nie wywiązała. Tak stało się w 2001 r. Ówczesny bp diecezjalny Marian Gołębiowski rozwiązał umowę z salezjanami i przekazał troskę o sanktuarium w ręce księdza diecezjalnego.

¹⁹ I. Jeż, *List pasterski biskupa koszalińsko-kołoobrzeskiego na niedzielę 1 września 1985 r. (z dnia 10.08.1985 r.)*, w: *Listy pasterskie oraz komunikaty do kapłanów i wiernych diecezji w latach 1972-1988*, red. P. Mielczarek, Szczecin 1989, s. 225.

²⁰ ADKK, Parafia Skrzatusz LS 4, 1978-1988, sygn. tymczasowa 104, Pismo kustosza skrzatuskiego z 15 lutego 1986 r. Zezwolenie od konserwatora zabytków datowane jest na 7 lutego 1986 r. Specyfika prac konserwatorskich spowodowała przewiezenie Piety do Sopotu.

²¹ Tamże, Pismo wikariusza generalnego bpa Tadeusza Werno do proboszcza w Skrzatuszu z 26 lutego 1986 r.

czona do 30 września tego roku²². Wykonawca renowacji figury wykonał odpowiednie opisy: ikonograficzny, kolorystyczny, stanu zachowania, budowy technicznej i badań technologicznych²³. W opisie przebiegu prac konserwatorskich wyliczył: usunięcie przemalowań i wtórnych uzupełnień snycerskich, usunięcie wtórnej zaprawy z twarzy Matki Boskiej i z ciała Jezusa, uzupełnienie snycerki, uzupełnienie kitów i zaprawy, punktowanie i uzupełnianie złoceń i rekonstrukcja karnacji, dezynsekcja odwrocia i utwardzenie drewna²⁴. Drugim etapem konserwacji objęto obudowę tabernakulum z glorią. Prace polegające na przeprowadzeniu dezynsekcji, usunięciu przemalowań, uzupełnieniu snycerki, założeniu kitów i zaprawy, uzupełnieniu złoceń i srebrzeń wykonał także A. Paczesny²⁵.

Niezbędnym elementem każdego sanktuarium są możliwości przyjęcia, przemocowania i wyżywienia grup pątników. Już 14 grudnia 1985 r. odbyło się spotkanie bpa koszalińsko-kołobrzeskiego z wojewodą pilskim w sprawie lokalizacji wielofunkcyjnego domu pielgrzyma. W lipcu 1986 r. parafia zwróciła się do Urzędu Gminy w Szydłowie o wskazanie lokalizacyjne dla mającego powstać budynku służącego do obsługi pątników²⁶. Polityka ówczesnych władz państwowych nie przewidywała pomocy w realizacji planów diecezjalnych. Sprawiano wrażenie, że istnieją formalne przeszkody proceduralne, które utrudniają podjęcie ostatecznych decyzji. Polityka odsyłania od jednego do drugiego urzędu uniemożliwiła rozpoczęcie przed koronacją, mimo przygotowanych planów, budowy domu pielgrzyma²⁷.

Inspektor prowincji salezjańskiej, mając na uwadze godne przygotowanie sanktuarium do koronacji, wystosował list²⁸ do ordynariusza diecezji, w którym zapewnił, że zamianowany w najbliższym czasie nowy kustosz wraz z zespołem współpracowników dołoży wszelkich starań, aby uroczystości koronacyjne przebiegły po myśli bpa.

²² ASIP, t. Skrzatusz, Protokół zdawczo-odbiorczy z 9.08.1986 r. Dokumentacja nie została dostarczona w odpowiednim terminie. W roku następnym upomniał się o nią Wojewódzki Konserwator Zabytków w piśmie zaadresowanym do parafii w Skrzatuszu z 24.02.1987 r. Ostatecznie wykonawca przekazał ją parafii 20 lutego 1988 r.

²³ W opisie stanu zachowania stwierdzono: „Rzeźba zaatakowana przez owady (anobium) liczne otwory po żerowiskach owada znajdują się na odwrocie. W dolnej partii rzeźby na podstawie ubytek drewna. Na szyi Jezusa oraz szacie Matki Boskiej w okolicy lewej dłoni liczne pęknięcia i drobne ubytki w warstwie malarskiej.”

²⁴ Autor odsyła do szczegółowego opisu wykonanych prac.

²⁵ ASIP, t. Skrzatusz, Dokumentacja konserwatorska. Prace wykonano w 1987 r.

²⁶ ADKK, Parafia Skrzatusz LS 4, 1978-1988, sygn. tymczasowa 104, Pismo administratora parafii ks. S. Stachowa do Naczelnika Gminy w Szydłowie. Władze początkowo chciały zgodzić się na zamianę działek, co byłoby korzystniejsze dla zrealizowania planów budowlanych. Niestety, później z obietnicy się wycofały. Była to gra mająca na celu odsunięcie realizacji planów związanych z rozbudową zaplecza dla sanktuarium.

²⁷ Zachowały się opisy techniczne oraz program budowy wielofunkcyjnego Domu Pielgrzyma. Obiekt zaprojektowano w formie zespołów pawilonów zgrupowanych wokół dziedzińca. Ze względów funkcjonalno-przestrzennych wyodrębniono następujące zespoły dla: obsługi pielgrzymów, mieszkańców personelu ośrodka, nowicjatu salezjańskiego, możliwości spożycia posiłku i obsługi technicznej. Projektowany obiekt miał mieć około 2 tys. m²

²⁸ ADKK, Parafia Skrzatusz LS 4, 1978-1988, sygn. tymczasowa 104, Pismo inspektora Towarzystwa Salezjańskiego w Pile ks. Stanisława Skopianka do bpa I. Jeża z 9 maja 1987 r.

Nowy proboszcz – uznawany za wielkiego czciciela Maryi, ks. Lech Kasperowicz, zaangażował wiele sił, aby postawione przed nim zadanie godnie wypełnić. Poniższa tabela przedstawia zakres i kosztorys materiałów i wykonanych robót na przełomie 1987 i 1988 r.

Tab. 1. Zakres i kosztorys materiałów i wykonanych robót na przełomie 1987 i 1988 r.²⁹

Lp.	Data	Materiał/praca	Koszty
1	28.07.1987	konserwacja ołtarza	360000
2	30.08.1987	otynkowanie kościoła	300000
3	06.10.1987	urządzenia sanitarne	17777
4	12.10.1987	za pracę hydraulików	25000
5	21.10.1987	urządzenia sanitarne	19759
6	-	kafelki	36000
7	30.10.1987	przełożenie witraża	145000
8	29.11.1987	wata mineralna	18550
9	03.12.1987	siporeks	218704
10	-	piłsń miękka	117964
11	-	transport płyt	15000
12	17.01.1988	tarcica na budowę ołtarza	386964
13	18.02.1988	drzwi do sanitariatów	133640
14	-	farby	202400
15	-	wykładzina	60010
16	-	zamki do drzwi	3934
17	-	płytki	288414
18	-	projekt sanitariatów	91200
19	-	cement	340450
20	-	płyta piłśniowa	27056
21	08.04.1988	terazyt do tynku	3430
22	12.04.1988	prace tynkarskie	500000
23	-	materiał dekoracyjny	257750
24	-	eternit	144833
25	-	transport eternitu	23500
26	21.04.1988	parapety okienne	5000
27	-	żerdzie	57120
28	-	żwir	69000
29	-	rozładowanie cementu	800
30	-	za prace murarskie	500000
31	-	odnowienie tablicy historycznej kościoła	16000
32	-	lutfery	44960
33	12.05.1988	prace malarskie	45000
34	25.05.1988	lepik	14290
35	-	piasek	6000
36	-	drzwi wejściowe plebania	38208
37	-	naprawa mechaniczne ołtarza	7000
38	-	praca koparki	6792
39	-	rama do obrazu	30000
40	01.06.1988	mapki dojazdowe	10000
41	-	siatka dekoracyjna	4240
42	-	listwy do podłogowe	10000
43	-	blacharze weranda	15000

²⁹ ASIP, t. Skrzatusz, Zakres i kosztorys materiałów i wykonanych robót na przełomie 1987 i 1988 r.

Lp.	Data	Materiał/praca	Koszty
44	-	blacha	15328
45	-	wapno	73178
46	18.06.1988	za wybudowanie sanitariatów	1245491
47	25.06.1988	blacharze	15000
48	-	papa	9660
49	-	listwy – stolarz	10000
50	-	lepik, papa	10500
51	04.07.1988	wykładzina na ołtarz	55224
52	-	gips	1207
53	-	pireski	1770
54	-	gwoździe	34024
55	-	uchwyty stolarskie	5000
56	-	zamki, klamki	20094
57	10.07.1988	materiał na obrusy	18620
58	14.07.1988	pilarz, stolarz	14000
59	15.07.1988	malowanie	90000
60	20.07.1988	nagłośnienie zewnętrzne kościoła	50000
61	21.07.1988	położenie lastrika	200000
62	30.07.1988	malowanie zewnętrzne	1150000
63	09.08.1988	zdun	25000
64	-	krawężniaki	206313
65	-	hydraulicy	1050000
66	-	za malowanie front	200000
67	-	szafy do zakrystii	129950
68	-	cieśla	1500000
69	-	serwetki	2470
70	-	cyklinowanie	290000
71	03.09.1988	folia	33920
72	05.09.1988	podstawki do kwiatów	1750
73	-	lampy	18319
74	-	guma do czapek	3400
75	-	koperty okolicznościowe	17300
76	12.09.1988	malowanie dachu	10000
77	-	kucharz	5000
78	-	klerycy Kutno	100000
79	-	nagłośnienie placu	130000
80	-	szyby do sanitariatu	11500
81	13.09.1988	naprawa ławek kościoł	200000
82	-	gąsiory	27577
83	-	materiał na wota	22000
84	-	malowanie ławek	100000
85	-	wymiana tablicy rozdzielczej	15000
86	-	malowanie w ławkach	10000
87	-	światło sanitariaty	50000
88	-	kosze na kwiaty	26000
89	16.09.1988	koszyki na tacę	23500
90	28.09.1988	malowanie kościoła wewnątrz	2000000
91	-	szpilki	5500
92	30.09.1988	obrusy papierowe	4000
93	-	wyżywienie od czerwca	1107566
94	-	paliwo	230000
Razem:			15191906

Tab. 2. Dotacje na koronację³⁰

Lp.	Data	Od kogo/za co	Kwota
1	28.07.1987	od pielgrzymów	3869860
2	30.08.1987	kuria biskupia	426000
3	06.10.1987	inspektorat	400000
4	12.10.1987	inspektorat	300000
5	21.10.1987	inspektorat	500000
6	-	inspektorat	500000
7	30.10.1987	inspektorat	2000000
8	29.11.1987	intencje	360000
9	03.12.1987	książki	3080300
10	-	pozostałe	143870
11	-	pozostałe	2000000
12	17.01.1988	zarobiliśmy za książki	2391350
13	18.02.1988	taca z koronacji	2320000
Razem:			18291380

Aby dokonać uroczystej koronacji obrazu lub figury NMP, musiały być spełnione formalne wymogi Stolicy Apostolskiej. Kongregacja Kultu Bożego wydała 25 marca 1973 r. „Normy dotyczące koronacji wizerunku Najświętszej Maryi Panny”³¹. Według nich wizerunki przeznaczone do koronacji powinny odznaczać się wyjątkową czcią ze strony wiernych, tak aby obrzęd koronacji był wyrazem pragnień i miłości do NMP. Koronacja wizerunku w imieniu i powagą papieża wymaga, aby odgrywał on ważną rolę w Kościele, narodzie albo regionie. Chcąc otrzymać pozwolenie na taką koronację, należy wysłać do Kongregacji Kultu Bożego następujące dokumenty: prośbę biskupa lub konferencji episkopatu, krótki rys historyczny wizerunku i czci wiernych oraz pismo lub prośby, które popierają taką inicjatywę.

Bp I. Jeź, znając wymogi prawne związane z koronacją wizerunku NMP, zwrócił się podczas rekolekcji biskupich na Jasnej Górze do bpa Edwarda Kisiela o przesłanie odpisów pism, które zostały przygotowane w archidiecezji białostockiej w związku z koronacją obrazu MB w Krypcie³². Na tej podstawie chciał przygotować odpowiednią dokumentację dotyczącą planowanej koronacji Piety Matki Boskiej Bolesnej w Skrzatuszu. Pierwsze pismo skierował do prymasa Polski Józefa Glempa³³. Przedstawił w nim krótką historię Piety Skrzatuskiej. Zaakcentował nieprzerwaną od XVI w. tradycję kultu oraz ruchu pielgrzymkowego rozwijającego się intensywniej od utworzenia diecezji w 1972 r. Argumenty przedstawione w pierwszej części listu ośmieliły nadawcę, by zwrócić się z prośbą do prymasa jako przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski o poparcie starań w sprawie koronacji. W odpowiedzi kard.

³⁰ Tamże, Dotacje na koronację.

³¹ Kongregacja Kultu Bożego. Normy dotyczące koronacji wizerunku Najświętszej Maryi Panny, KKWD 16(1988), nr 1-2, s. 15-16.

³² ADKK, Archiwum prywatne bpa I. Jeża, Pismo bpa E. Kisiela z 8 grudnia 1984 r. Dołączone odpisy pochodzą z 1983 r.

³³ Tamże, List bpa I. Jeża do prymasa Polski z 8 stycznia 1986 r. Autor podkreślił również, że pielgrzymi w większej liczbie docierają do Skrzatusza na odpust parafialny 15 sierpnia i diecezjalny 15 września lub niedzielę po tej dacie.

J. Glemp wystosował prośbę do Kongregacji Kultu Bożego popierającą starania bpa koszalińsko-kołobrzeskiego³⁴. Po skompletowaniu wymaganej dokumentacji i wcześniejszym poparciu bp ordynariusz przesłał osobistą prośbę do Kongregacji Kultu Bożego. Odpowiedź pozytywna, datowana na 2 czerwca, nadeszła z Rzymu w pierwszym tygodniu tego miesiąca. Sekretarz kongregacji zapewnił także o przesłaniu w najbliższym czasie Breve Apostolskiego³⁵.

W liście pasterskim ordynariusz podzielił się wiadomością o możliwej koronacji figury MB Bolesnej w Skrzatuszu przez samego papieża Jana Pawła II podczas kolejnej pielgrzymki do ojczyzny w 1987 r. Dla potwierdzenia podjętych starań związanych z koronacją na doroczny odpust diecezjalny pielgrzymowali pieszo z Wałcza do Skrzatusza wszyscy trzej biskupi diecezji³⁶.

Zaproszenia papieża do diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej nie udało się zrealizować w 1987 r. Pasterz i jego wierni musieli na to wydarzenie poczekać do kolejnej wizyty³⁷ w Polsce w 1991 r. Ostatni etap przygotowań do uroczystej koronacji zaplanowanej na 18 września 1988 r. rozpoczął się podczas uroczystości wrześniowych 1987 r. Kustosz i jego współpracownicy, wsparci przez współbraci z macierzystej inspektorii, realizowali powierzone im zadanie. Ks. S. Skopiak zapewnił bpa, że kilku salezjanów przeprowadzi w diecezji odpowiednie rekolekcje i nabożeństwa pozwalające wiernym duchowo przygotować się do tego wydarzenia³⁸. Zaangażowanie zakonników przedstawia poniższa tabela, w której wyszczególniono parafię, rodzaj przygotowania i duchownego prowadzącego.

Tab. 3. Przygotowania przeprowadzone przez salezjanów do koronacji Pani Skrzatuskiej w parafiach diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej

Lp.	Parafia	Data	Kto prowadził
1	Jastrowie pw. św. Michała – 40 godzinne nabożeństwo połączone z odpustem św. Michała	26-28.09.1987	Ks. Witold Konieczny (Piła)

³⁴ ADKK, Parafia Skrzatusz LS 4, 1978-1988, sygn. tymczasowa 104, Pismo prymasa z 25 lutego 1986 r. do prefekta Kongregacji Kultu Bożego. Prymas zapewnił poparcie episkopatu w tej sprawie, gdyż ordynariusz zreferował swoją prośbę na Konferencji Plenarnej Episkopatu w Zakopanem 17 stycznia 1986 r.

³⁵ ADKK, Archiwum prywatne bpa I. Jeża, Pismo sekretarza Kongregacji Kultu Bożego do bpa I. Jeża z 3 czerwca 1986 r. Do niego był dołączony Dekret Kongregacji Kultu Bożego zezwalający na koronację *nomie et auctoritate Summi Pontificis* z 2 czerwca 1986 r. Breve Jana Pawła II zgodnie z obietnicą zostało wydane 11 czerwca 1986 r.

³⁶ I. Jeż, *List pasterski biskupa koszalińsko-kołobrzeskiego: Zaproszenie do Skrzatusza (z dnia 26.08.1986 r.)* w: Listy pasterskie oraz komunikaty do kapłanów i wiernych diecezji w latach 1972-1988, red. P. Mielczarek, Szczecin 1989, s. 241-244.

³⁷ Papież poświęcił wówczas (1 czerwca) seminarium duchowne w Koszalinie, sanktuarium maryjne na Górze Chełmskiej, odprawił pontyfikalną mszę św. w Koszalinie, a 2 czerwca spotkał się z żołnierzami na lotnisku w Zegrzu Pomorskim.

³⁸ ADKK, Parafia Skrzatusz LS 4, 1978-1988, sygn. tymczasowa 104, Pismo inspektora Towarzystwa Salezjańskiego w Pile ks. Stanisława Skopiaka do bpa I. Jeża z 9 maja 1987 r.

Lp.	Parafia	Data	Kto prowadził
2	Mielno – jednodniówka	11.10.1987	Ks. Witold Konieczny (Piła)
3	Jastrowie pw. Królowej Polski – jednodniówka	18.10.1987	Ks. Witold Konieczny (Piła)
4	Przechlewo	23-25.10.1987	Ks. Witold Konieczny (Piła)
5	Duninowo – w ramach przygotowania do bierzmowania	27-29.10.1987	Ks. Witold Konieczny (Piła)
6	Ustka	13-15.11.1987	Ks. Witold Konieczny (Piła)
7	Kramarzyny – w ramach rekolekcji adwentowych	29.11-2.12.1987	Ks. Witold Konieczny (Piła)
8	Wałcz pw. św. Mikołaja – w ramach przygotowania do odpustu	3-5.12.1987	Ks. Lech Kasperowicz (Skrzatusz)
9	Koszalin – katedra – w ramach przygotowania do odpustu	6-8.12.1987	Ks. Władysław Kołyszko (Piła)
10	Bruskowo Wielkie – rekolekcje adwentowe	6-8.12.1987	Ks. Władysław Szulejko (Debrzno)
11	Ostrowice – rekolekcje adwentowe	6-8.12.1987	Ks. Roman Rak (Rumia)
12	Dretyń – rekolekcje adwentowe	6-8.12.1987	Ks. Witold Konieczny (Piła)
13	Sypniewo – rekolekcje adwentowe	10-12.12.1987	Ks. Witold Konieczny (Piła)
14	Lipie – rekolekcje adwentowe	13-17.12.1987	Ks. Witold Konieczny (Piła)
15	Biały Bór – rekolekcje adwentowe	13-17.12.1987	Ks. Roman Rak (Rumia)
16	Kluczewo – rekolekcje adwentowe	18-22.12.1987	Ks. Witold Konieczny (Piła)
17	Lębork – rekolekcje adwentowe	20-23.12.1987	Ks. Władysław Szulejko (Debrzno)
18	Szwecja – rekolekcje wielkopostne	17-20.02.1988	Ks. Witold Konieczny (Piła)
19	Sarbsk – rekolekcje wielkopostne	21-24.02.1988	Ks. Witold Konieczny (Piła)
20	Pile – rekolekcje wielkopostne	21-25.02.1988	Ks. Kazimierz Lewandowski (Czaplinek)
21	Świeszyno – rekolekcje wielkopostne	28.02-02.03.1988	Ks. Witold Citko (Dębno Lub.)
22	Jelenino – rekolekcje wielkopostne	28.02.-03.03.1988	Ks. Tadeusz Kołosowski (Łomianki)
23	Człopa – rekolekcje wielkopostne	28.02-03.03.1988	Ks. Witold Konieczny (Piła)
24	Sianów – rekolekcje wielkopostne	6-10.03.1988	Ks. Witold Konieczny (Piła)
25	Gniewino – rekolekcje wielkopostne	6-10.03.1988	Ks. Władysław Szulejko (Debrzno)

Lp.	Parafia	Data	Kto prowadził
26	Lipie – rekolekcje wielkopostne	6-11.03.1988	Ks. Tadeusz Kołosowski (Łomianki)
27	Świdwin pw. św. Michała – rekolekcje wielkopostne	13-17.03.1988	Ks. Witold Konieczny (Piła)
28	Dobiesław – rekolekcje wielkopostne	13-17.03.1988	Ks. Roman Rak (Rumia)
29	Zakrzewo – rekolekcje wielkopostne	13-16.03.1988	Ks. Władysław Szulejko (Debrzno)
30	Kluczewo – rekolekcje wielkopostne	13-18.03.1988	Ks. Tadeusz Kołosowski (Łomianki)
31	Siemczyno – rekolekcje wielkopostne	17-19.03.1988	Ks. Roman Rzepecki (Piła)
32	Karlino – rekolekcje wielkopostne	20-25.03.1988	Ks. Roman Rak (Rumia)
33	Wierzchowo Pom. – rekolekcje wielkopostne	20-25.03.1988	Ks. Tadeusz Kołosowski (Łomianki)
34	Szczecinek pw. Ducha św. – rekolekcje wielkopostne	27-30.03.1988	Ks. Władysław Kołyszko (Piła)
35	Świeszyno – rekolekcje wielkopostne	27-30.03.1988	Ks. Witold Konieczny (Piła)
36	Cecenowo – rekolekcje wielkopostne	27-30.03.1988	Ks. Tadeusz Trzeszczakowski (Rumia)

Innym elementem przygotowań były rozprowadzone do parafii diecezji pomoce duszpasterskie³⁹ zatytułowane *Materiały homiletyczne przed koronacją figury Matki Bożej w Skrzatuszu na miesiąc...*. Każdy miesiąc miał inny temat. W październikowych materiałach dominował temat różańca, w grudniu Niepokalanej, a w marcu 1988 r. zagadnienia dotyczące pokuty.

Ostatnim akcentem mobilizującym wiernych do przybycia na uroczystości koronacyjne było tradycyjne zaproszenia skierowane do diecezjan⁴⁰. „(...) Od powstania naszej diecezji pielgrzymujemy do tego – jedyne u nas – autentycznego sanktuarium co roku, przedstawiając Matce Bożej, tam szczególnie czczonej, nasze sprawy tak osobiste, jak i poszczególnych parafii oraz całej diecezji. W tym roku pielgrzymowanie ma nabrać specjalnego charakteru czci i wdzięczności, gdy patrzymy na to wszystko, czego zdołaliśmy, dzięki Jej opiece, dokonać. Dlatego w niedzielę, 18 września, nie może w Skrzatuszu braknąć nikogo, kto tylko może się tam udać! Sąsiadujące ze Skrzatuszem dekanaty zachęcamy do zorganizowania pieszych pielgrzymek. Inni czciciele Matki Bożej niech tam podążają rowerami, pociągami, własnymi pojazdami czy autobusami. (...)” Biskup przedstawił także słuchaczom szczegółowy program uroczystości⁴¹. Ostatnie spotkanie przedkoronacyjne odbyło się 29 sierpnia 1988 r.

³⁹ ASIP, t. Skrzatusz, Zachowało się kilka egzemplarzy na poszczególne miesiące.

⁴⁰ I. Jeż, *Wezwanie do udziału w pielgrzymce na koronację figury Matki Boskiej Bolesnej w Skrzatuszu w niedzielę, 18 września 1988 r. (z dnia 29.08.1988 r.)*, w: *Listy pasterskie oraz komunikaty do kapłanów i wiernych diecezji w latach 1972-1988*, red. P. Mielczarek, Szczecin 1989, s. 291-293.

⁴¹ Tamże, s. 292.

Omówiono na nim stan przygotowań. Doprecyzowano sprawy dotąd jeszcze niezamknięte ostatecznie. Rozdysponowano parafie odpowiedzialne za przygotowanie noclegów dla zaproszonych gości. Ustalono kolejność i rodzaj darów podczas uroczystej celebracji i zobowiązano każdy dekanat do przygotowania wieńca dożynkowego⁴².

Uroczystości koronacyjne

Przebieg uroczystości koronacyjnych został zaplanowany na 17 i 18 września. Pierwszym punktem (o godz. 16.00) były uroczystości odprawione Nieszpory o Matce Bożej z procesją eucharystyczną. O godz. 19.00 przy ołtarzu zgromadziło się duchowieństwo diecezji, które wraz z bpem koszalińskim odprawiło Mszę św. koncelebrowaną. Zaraz po skończonej liturgii eucharystycznej odprawiono Drogę Krzyżową, by po niej o 21.00 uczestniczyć w Apelu Jasnogórskim. Między 21.30-23.30 czuwanie prowadziła Oaza z Lęborka i Koszalina (parafia franciszkańska). Za przygotowanie Pasterki Maryjnej była odpowiedzialna wspólnota z Lipia. Uroczystej Mszy św. o północy przewodniczył bp Bolesław Pylak z Lublina. Homilię wygłosił bp pomocniczy z Gniezna Jan Czerniak. W swoim wystąpieniu nawiązał do przeszłości ziem polskich, do momentów ważnych w historii narodu i roli Maryi – Bogurodzicy. Wspomniał także, że przybywa od Matki Bożej czczony w Gnieźnie do Maryi Bolesnej w Skrzatuszu. Kaznodzieja zachęcał słuchaczy do zawierzenia Bogu w każdej sytuacji życiowej. Wzorem może być Matka Jezusa – ta z Nazaretu i spod krzyża⁴³. Po celebracji przewidywany był czas na posiłek. Między godz. 2.00 a 3.00 odmówiono Różaniec Fatimski wraz z procesją świateł. Od godz. 3.00 do 5.30 czuwanie prowadziły grupy: Odnowa w Duchu św. ze Słupska, wspólnota z Lipia i młodzież ze Szczecinka. Po krótkiej przerwie o godz. 6.00 odśpiewano Godzinki ku czci NMP.

W dniu koronacji pierwsza Msza św. została odprawiona o godz. 7.00. Kolejna o godz. 8.00 zgromadziła rodzinę salezjańską i grupy apostołskie. Celebrację przewodził delegat przełożonego generalnego Towarzystwa Salezjańskiego z Turynu. Eucharystia bez homilii dla księży gości została odprawiona o godz. 10.00.

Uroczysta Msza św. koronacyjna rozpoczęła się o godz. 11.00. Poprzedziła ją procesja z kościoła parafialnego do specjalnie przygotowanego ołtarza polowego. Całej uroczystości miał przewodniczyć prymas Polski kard. Józef Glemp. Odstąpił jednak przewodniczenie Mszy św. abpowi Jerzemu Strobie z Poznania⁴⁴. Do koncelebry dołączyło się 25 biskupów⁴⁵.

⁴² ADKK, Archiwum prywatne bpa I. Jeża, Spotkanie przedkoronacyjne (29.08.1988 r.)

⁴³ ASIP, t. Skrzatusz, Kazanie bpa Jana Czerniaka wygłoszone w Skrzatuszu.

⁴⁴ ADKK, Archiwum prywatne bpa I. Jeża, Powitanie gości w Skrzatuszu. Bp I. Jeż w powitaniu zapisał, że głównym celebransem będzie prymas.

⁴⁵ W uroczystości brali udział abp Jerzy Ablewicz i bpi: Paweł Socha, Józef Michalik, Stanisław Napierała, Gerard Bernacki, Edward Ozorowski, Edward Kisiel, Czesław Lewandowski, Wojciech Zięba, Kazimierz Majdański, Jan Gałęcki, Waław Skomorucha, Jerzy Dąbrowski, Marian Przykucki, Stanisław Szymecki, Roman Marcinkowski, Bolesław Pylak, Stanisław Stefanek, Kazimierz Górny, Tadeusz Gocłowski, Zygmunt Pawłowicz, Jan Czerniak, Ignacy Jeż, Tadeusz Werno i Piotr Krupa.

Po liturgicznym pozdrowieniu głos zabrał bp I. Jeż – miejscowy ordynariusz. Najpierw wyraził wdzięczność i radość, że Kościół koszalińsko-kołobrzeski może przeżywać tak podniosłą uroczystość. Łącząc się duchowo z Janem Pawłem II, który w tym czasie odbywał podróż misyjną po Afryce, hierarcha odczytał telegram przesłany przez papieża specjalnie na tę uroczystość⁴⁶. Gospodarz uroczystości powitał przybyłych gości, zachowując precedencje, najpierw prymasa – kaznodzieję i koronatora, nawiązując do związków diecezji z metropolią gnieźnieńską. Przedstawił historię cudownej figury Matki Boskiej Bolesnej. Przywitał i pozdrowił głównego celebransa – abpa J. Strobę, długoletniego współpracownika w Kościele gorzowskim i współkoronatora. Następnie, wymieniając poszczególnych hierarchów, witał ich na skrzatuskiej uroczystości⁴⁷. Po biskupach zaakcentował obecność wyższych przełożonych zakonnych, przedstawiciele KUL-u, ATK i Wydziału Teologicznego w Poznaniu. Na koniec powitania zwrócił się do rzeszy pielgrzymów, wymieniając poszczególne stany⁴⁸. Po tych słowach abp J. Stroba kontynuował Eucharystię. Po Ewangelii homilię wygłosił prymas J. Glemp⁴⁹.

Obrzędy koronacji:

- Fanfary
- Odczytanie Breve Papieskiego przez ks. infułata Józefa Jarnickiego⁵⁰
- Modlitwa koronacyjna:

*Błogosławiony jesteś, Panie, Boże nieba i ziemi.
Ty w swoim miłosierdziu i sprawiedliwości
poniżasz pysznych a wywyższasz pokornych;
najwspanialszy przykład tego wywyższenia
daleś nam w Słowie Wcielonym i Jego dziewiczej Matce.
Twój Syn, który dobrowolnie uniżył samego siebie
aż do śmierci krzyżowej,
jaśniej wieczną chwałą i siedzi po Twojej prawicy,
jako Król nad królami i Pan nad panami.*

⁴⁶ ADKK, Archiwum prywatne bpa I. Jeża, Telegram papieski *Koronacja figury Matki Boskiej Bolesnej, która dokonuje się w Roku Maryjnym w Skrzatuszu, jest głębokim przeżyciem religijnym dla całego Kościoła koszalińsko-kołobrzeskiego.*

Podążam więc w duchowej pielgrzymce do sanktuarium skrzatuskiego i wraz z ludem Bożym tej drogiej mi diecezji, z jej pasterzem, duchowieństwem i rodzinami zakonnymi modłę się gorąco, aby Maryja, która przoduje całemu Kościołowi na drodze wiary, miłości i doskonałego zjednoczenia z Chrystusem (por. *Lumen Gentium*, 63), stała się dla każdego brata i siostry w wierze wzorem w codziennym zwyciężaniu zła dobrem, w konsekwentnej realizacji własnego powołania życiowego i dochowaniu wierności Chrystusowi, odkupicielowi człowieka. Jej też zawierzam Was i Wasze trudne sprawy związane z wykonywaniem pracy zawodowej, poszanowaniem praw i obowiązków pracowniczych, życiem rodzinnym, wychowaniem dzieci i młodzieży.

Wszystkim uczestnikom uroczystości koronacyjnej, stróżom sanktuarium maryjnego w Skrzatuszu i całej wspólnocie diecezjalnej z serca błogosławię: W imię Ojca i Syna i Ducha Świętego.

⁴⁷ Bp przywitał także biskupów francuskich i gości z Niemiec.

⁴⁸ ADKK, Archiwum prywatne bpa I. Jeża, Powitanie gości w Skrzatuszu.

⁴⁹ Autor chcąc przedstawić homilię prymasa w całości dołączył ją do Aneksu.

⁵⁰ Tekst Breve dołączony także do Aneksu.

*Także i Dziewica, która sama się nazwała Twoją służebnicą,
została wybrana na Rodzicielkę Odkupiciela
i na prawdziwą Matkę wszystkich ludzi.
Teraz wywyższona ponad chóry anielskie
króluje w chwale z Synem
i wstawia się za wszystkimi ludźmi,
jako Pośredniczka łask i Królowa miłosierdzia.
Boże, wejrzyj łaskawie na tych,
którzy wieńcząc koroną wizerunek Chrystusa i Jego Matki
wyznają, że Twój Syn jest Królem wszechświata
i wzywają opieki Najświętszej Dziewicy jako Królowej.
Niech idą śladami Jezusa i Maryi, niech służą Tobie
i wypełniają przykazanie miłości,
niech sobie wzajemnie spieszą z pomocą.
Niech się wyrzekają samych siebie
i nie szcędzą swoich sił
starają się o zbawienie braci.
Niech przez pokorne życie na ziemi
zasłużą na wywyższenie w niebie,
gdzie Ty wieńczysz koronę chwały
tych, którzy Tobie wiernie służą.
Przez Chrystusa Pana naszego.
Amen.*

- Poświęcenie, okadzenie i nałożenie koron
- Fanfary
- Deklamacja ministrantów
- Śpiew pieśni *Jak szczęśliwa Polska cała*
- Ślubowanie kustosa⁵¹

⁵¹ Słowa ks. L. Kasperowicza: *Jakże mam wyrazić miłość i wdzięczność całego ludu Bożego, który zgromadził się dzisiaj przy Twoim tronie, aby wielbić Boga za to, że ukoronował Ciebie Panią nieba i ziemi! Matko Najświętsza, będzie Ci dobrze wśród nas! Będziemy stać na straży przy Twoim boku, my Salezjanie Księdza Bosko. Przed Tobą na klęczkach modlić się będą parafianie Skrzatuscy i rzesze pielgrzymów, którzy z różnych stron Polski i świata będą przybywać, aby dawać swoje świadectwo miłości ku Tobie.*

Ślubuję Ci i przyrzekam jako kustosz Twej świątyni, że będziesz otoczona miłością i czcią. Wraz z całą rodziną parafialną przyrzekamy i ślubujemy zachować i rozwijać wiarę naszych ojców, uświęcając codziennie życie nasze w domu i w miejscach pracy, w chwilach rozrywki i odpoczynku. Na wzór Twojej rodziny w Nazarecie będziemy kształtować zasady życia chrześcijańskiego w małżeństwach i rodzinach. Zrobimy wszystko, aby w naszych środowiskach nie było pijaństwa i niezgody.

Wielką troską wychowawczą i duszpasterską otoczmy dzieci i młodzież, aby ich Panem był Jezus Chrystus i aby z nich wyrastał młody Kościół wierny Ojcu Świętemu i Pasterzom. Wspierać będziemy dzieło powołań kapłańskich, zakonnych, misyjnych i apostołskich. Przyrzekamy Ci najlepsza Matko i Królowo, że obchodzić będziemy z miłością Twoje święta, a szczególnie uroczyste czcić będziemy pamiętkę dnia, w którym zostałaś ozdobiona koronami papieskimi.

Błogosław nam dzisiaj Cudowna Pani Skrzatuska! Weź w opiekę Ojca Świętego Jana Pawła II, naszego Księdza Prymasa, Biskupów i kapłanów, siostry i braci żyjących w zakonach. Błogosław rodziców,

– Zawierzenie diecezji Matce Bożej przez bpa I. Jeża⁵².

Po uroczystej koronacji odmówiono Credo i Modlitwę Powszechną. Rozbudowana procesja z darami została przyjęta przez głównego celebransa. Dalsza część uroczystej liturgii przebiegała w zwyczajny sposób⁵³. Przed jej zakończeniem bp I. Jeż jeszcze raz wszystkim podziękował. Wszyscy obecni otrzymali uroczyste błogosławieństwo⁵⁴ i koncelebransi udali się procesyjnie do kościoła. Ostatnim akcentem uroczystości Skrzatuskich było Nabożeństwo Maryjne i uroczyste przeniesienie ukoronowanej Piety do świątyni parafialnej⁵⁵.

Kilka dni po uroczystościach koronacyjnych odbyło się w kurii koszalińskiej spotkanie przedperegrynacyjne. Poza planami związanymi z peregrynacją Kopii Obrazu

dzieci i młodzież. Pocieszaj smutnych i chorych. Całą naszą Ojczyznę i Kościół Powszechny prowadź do Jezusa. Niech On, Pan nasz i Zbawiciel żyje przez Ciebie w każdym sercu i w każdej społeczności.

Amen.

⁵² ADKK, Archiwum prywatne bpa I. Jeża, Słowa zawierzenia bpa I. Jeża

Matko Boska Bolesna – przez nas ukoronowana – Pani Skrzatuska!

Zawierzamy Ci dzisiaj naszą koszalińsko-kołobrzeską diecezję.

Zawierzyć – tłumaczyliśmy niedawno w liście pasterskim Episkopatu – to znaczy uznać, że Bóg jest Stwórcą i Zbawicielem, że Jezus jest Panem, moją Drogą, Prawdą i Życiem, że Duch Boży prowadzi mnie do Domu Kochającego Ojca.

Zawierzyć – to znaczy uznać wolę Bożą za najwyższą normę moralną, – to znaczy jednoczyć się z Tobą w pokornej modlitwie – dziękczynnej za otrzymane dobro i błagalnej w obliczu różnorodnych zagrożeń.

I dlatego dzisiaj – nałożywszy królewskie korony na głowę Twojego Syna i Twoją jednoczymy się z Tobą w dziękczynnej modlitwie za wszystkie otrzymane łaski przez Twoje pośrednictwo – łaski w ciągu 16 lat istnienia naszej diecezji –

– za kapłanów i Siostry zakonne, pracujących w tak trudnych warunkach

– za ojców i matki w tak wielu wypadkach tak wspaniale wychowujących swoje dzieci, mimo tak rozlicznych przeszkód –

– za zastępy dobrej młodzieży, zwalczającej zło dobrem –

– za dzieci pilnie uczęszczające na naukę religii –

– za nasze Seminarium Duchowne, wychowujące w nowym gmachu szeregi gorliwych kapłanów –

– za katechetów i katechetki, tak dzielnych pomocników w duszpasterskiej pracy księdza –

– za Służbę Zdrowia niosącą ochotnie pomoc chorującym, mimo braków stających na ich samarytańskich szlakach –

– za wszystkich ludzi pracy tak umysłowej jak i fizycznej, jakże utrudzonych ciężkimi jej warunkami, a przecież tak cierpliwie je znoszących.

Jakże się cieszymy dzisiaj, że zapatrzeni w Twój obraz życia potrafią go w tak wielu wypadkach wiernie naśladować.

I dlatego nałożyliśmy dzisiaj na głowę Twojego Syna i Twoją drogocenne korony, by to nasze dziękczynienie i nasza radość w nich znalazły swój zewnętrzny wyraz. Uznajemy Ciebie za naszą Królową i prosimy: miej nas w Swojej opiece! Miej w opiece naród cały!

Bądź nam Przewodniczką we wierze – Pośredniczką Bożej Łaski i porywającym wzorem i ideałem za którym pójdziemy bez wahania. O łaskawa, o litościwa, o słodka panno Maryjo!

Amen.

⁵³ Komunia św. była rozdawana przez 50 duchownych.

⁵⁴ Na koniec odśpiewano pieśń *Boże, coś Polskę*.

⁵⁵ Dołączone do niniejszej publikacji zdjęcia obrazują również liczbę obecnych pielgrzymów na koronacji. Według szacunków pracownika SB w uroczystości koronacyjnej wzięło udział około 50 tys. osób. Znając praktyki służb, należy przyjąć, że pielgrzymów było więcej. AIPN Po 65/15 s. 187.

MB Częstochowskiej w diecezji, oceniono bardzo wysoko przygotowanie i przebieg uroczystości koronacyjnych w Skrzatuszu⁵⁶.

Zakończenie

Ordynariusz koszalińsko-kołobrzeski zdawał sobie sprawę z odległości, jaka dzieli północne krańce diecezji od Skrzatusza. Dlatego jeszcze w czerwcu 1988 r. podjął decyzję, że po koronacji Piety Skrzatuskiej jej kopia będzie peregrynowała w 12 najdalej oddalonych dekanatach diecezji. Miało to uzmysłwić szerszemu gronu diecezjan, co wydarzyło się 18 września w Skrzatuszu, jedynym sanktuarium. Wytypowano następujące dekanaty: Lębork, Łeba, Główny, Łupawa, Bytów, Miastko, Słupsk, Sławno, Darłowo, Białogard, Kołobrzeg i Koszalin. Nawiedzenie rozpoczynało się w sobotę uroczystą Mszą św. koncelebrowaną z okolicznościowym kazaniem. Następnie rozpoczynało się czuwanie według porządku ustalonego przez miejscowego dziekana. W niedzielę w czasie każdej Mszy św. głoszone okolicznościową homilię. Po liturgii odmawiano część bolesną różańca i pieśń *My chcemy Boga*. Od poniedziałku do piątku na wieczorną Eucharystię miały przybywać do kościoła – miejsca pobytu figury – poszczególne parafie dekanatu. W sobotę przekazywano Pietę do ustalonego kościoła w następnym dekanacie⁵⁷. Peregrynacja rozpoczęła się w Lęborku w sobotę po uroczystej koronacji i zakończyła się 22 grudnia w czwartek w koszalińskiej katedrze.

⁵⁶ *Spotkanie przedperegrynacyjne*, KKWD 16(1988), nr 9-10, s. 298.

⁵⁷ ADKK, Archiwum prywatne bpa I. Jeża, Pismo do dziekanów z 14 czerwca 1988 r.